

Alusta alkaen 60

1 Moos 41:1-36

Joosef selittää faraon unet

Edellä olemme kuulleet, kuinka Joosef heitettiin vankilaan, väärin perustein syytettynä. Ahkeruutensa ja taitojensa sekä Herran siunauksen turvin hän pääsi vankilan johtajan suosioon. Hänessä heräsi toivo vapautumisesta, sillä samaan vankilaan oli heitetty kaksi faraon epäsuosioon joutunutta hoviherraa. Joosef selitti heidän näkemänsä enneunet juuri oikein. Hän oli pyytänyt toista näistä hoviherroista muistamaan häntä, kun oli vapautunut vankilasta. Kyseinen hoviherra, faraon juomanlaskija, unohti kuitenkin Joosefin. Joosef jäi vankilaan vielä kahdeksi vuodeksi.

Vielä kärsivällisyydestä ja Herran odottamisesta

Tuo on helppo sanoa: ”Joosef jäi vankilaan vielä kahdeksi vuodeksi”. Mutta ajattele, mitä nuo sanat merkitsevät! Jatkuvaa epätoivoon lankeamisen vaaraa. Jatkuvaa kiusausta napista mielessään Herraa vastaan, siitä, että häntä ei ole olemassa, hän ei kuule, hän ei välitä tai ei kykene auttamaan. Eihän Joosef edes tiennyt, että kaksi vuotta odotettuaan hän vapautuisi.

Joosef ei kuitenkaan langennut tällaiseen, ei ainakaan kokonaan. Hän muisti isänsä Jaakobin opetukset. Jaakobhan oli joutunut opettelemaan kärsivällisyyttä koko elämänsä. Hän oli varmasti opettanut Joosefille sen, mistä Psalmi 27 puhuu:

Odot Herraa. Ole luja, ja vahva olkoon sydämesi. Odota Herraa. (Ps 27:14)

Tuollaisen asenteen vastakohtana Raamatussa on vaikkapa Jobin vaimo. Kun Jobia olivat kohdanneet kaikki koettelemukset, lapset olivat kuolleet, talo sortunut, karjalaumat varastettu ja terveys murtunut, hän istui tunkiolle kaapimaan kutiavaa ihoaan ruukunsirpaleella. Silloin hänen vaimonsa sanoi hänelle näin:

”Vieläkö sinä pidät kiinni hurskaudestasi? Kiroa jo Jumala ja kuole pois!” (Job 2:9)

Tähän Job vastasi:

”Hullun puhetta, vaimo. Kun otamme Jumalan kädestä hyvän, totta kai meidän on otettava myös paha.” (Job 2:10)

Raamattu jatkaa, että ”kaiken tämän keskellä Job ei sanallakaan kapinoinut Herraa vastaan”.

Myöhemmin Jobin kirjassa Job kyllä kapinoi. Uskon, että Joosefkin noiden kahden vuoden aikana vankilassa kapinoi Jumalaa vastaan. Jumalan pyhät eivät ole pölkkyjä tai kiviä, joilla ei olisi tunteita. Juuri siksi, että heillä on tunteet ja suuri mahdollisuus vajota epätoivoon, Raamattu kehottaa esimerkkikertomuksin ja suorasanaisesti: ”Odota Herraa.” Et tiedä, miten hän pelastaa sinut ja milloin. Silti sinun on odotettava häntä ja hänen apuaan.

Faraon unet

Joosef varmaankin rukoili, että hän pääsisi vankilasta takaisin isänsä Jaakobin kotiin. Mutta Jumalan suunnitelma hänen vankilasta pelastamiseksi oli paljon suureellisempi, kuin mitä Joosef olisi uskaltanut edes pyytää. Jumala lähetti sitä varten Egyptin hallitsijalle unen.

Pari vuotta myöhemmin farao näki unen. Hän seiso Niilin rannalla. Yhtäkkiä Niilistä nousi seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää, ja ne jäivät syömään kaislikkoon. Niiden jälkeen Niilistä nousi vielä toiset seitsemän lehmää, rumia ja laihoja, ja ne jäivät noiden toisten viereen Niilin rannalle. Ja rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää. Siihen farao heräsi. (1 Moos 41:1-4)

Uni oli niin outo, että farao heräsi. Mutta ei siinä vielä kaikki. Uni toistui, ei ihan samanlaisena mutta jotain samaa siinä oli.

Sitten hän nukahti uudestaan ja näki unta vielä toisen kerran. Samassa korressa kasvoi seitsemän paksua ja kaunista tähkää, mutta niiden jälkeen puhkesi esiin seitsemän ohutta, itätuulen polttamaa tähkää, ja ne nielivät ne seitsemän paksua ja täyteläistä tähkää. Siihen farao heräsi, ja hän huomasi, että se oli ollut unta. (1 Moos 41:5-7)

Uni oli hyvin intensiivinen. Hän muisti unen vielä aamullakin ja ilmeisesti tajusi, että kyse ei ollut tavallisesta unesta vaan jumalallisesta ilmestyksestä. Hän tarvitsi apua saadakseen selville, mitä hänelle yritettiin unien kautta kertoa.

Unia pohditaan faraon hovissa

Aamulla farao oli levottomalla mielellä ja kutsutti luokseen Egyptin kaikki enteidenselittäjät ja viisaat. Hän kertoi heille unensa, mutta kukaan ei osannut selittää niitä hänelle. (1 Moos 41:8)

2. Mooseksen kirjassa kerrotaan, että faraon hovin maagikot olivat hyvinkin taitavia. Näihin uniin heidän taitonsa eivät kuitenkaan pystyneet, ilmeisesti siksi, että kyse oli tosi Jumalan lähettämistä ennusunista. Niitä ei voinut selittää kuin tosi Jumalan antaman inspiraation avulla.

Silloin ylijuomanlaskija sanoi faraolle: "Minun täytyy nyt ottaa puheeksi rikkomukseni. Farao oli kerran vihastunut meihin palvelijoihinsa ja pani minut ja ylileipurin vankeuteen henkivartijain päällikön taloon. Siellä me molemmat näimme eräänä yönä unta, ja kummankin uni vaati oman selityksensä. Vankilassa meidän kanssamme oli eräs heprealainen nuorukainen, henkivartijain päällikön orja. Me kerroimme hänelle unemme, ja hän selitti ne meille. Ja kävi niin kuin hän oli selittänyt: farao palautti minut entiseen asemaani, mutta leipurin hän ripusti hirsipuuhun." (1 Moos 41:9-13)

Ilmeisesti faraon unia mietittiin joukolla hovissa, ja siinä yhteydessä ylijuomanlaskijan mieleen muistui Joosefin nappiin osunut unien tulkinta.

Farao kertoo unet Joosefille

Silloin farao kutsutti Joosefin luokseen. Hänet haettiin kiireesti vankilasta, hänen partansa ja hiuksensa ajeltiin, ja hän sai ylleen uudet vaatteet. Sitten hän tuli faraon luo. (1 Moos 41:14)

Minulla on sellainen tuntuma Jumalan toimintatavoista, että hän usein antaa ihmisen odottaa pitkiäkin aikoja ilman, että mitään tapahtuu. Mutta sitten kun hän alkaa toimia, kaikki tapahtuu ripeästi. Niinpä tässäkin Joosef haettiin vankilasta kiireellä, siistittiin ja vaatetettiin.

Farao sanoi Joosefille: "Minä olen nähnyt unen, eikä kukaan osaa sitä selittää, mutta minulle on kerrottu, että sinä pystyt selittämään unen heti sen kuultuasi." Joosef vastasi: "Minä itse en pysty, mutta Jumala voi antaa faraolle suotuisan vastauksen." (1 Moos 41:15-16)

Joosef ei siis ole ylpeä. Hän ei ota vastaan faraon kuulemaa mainetta siitä, että hän pystyy selittämään unen kuin unen heti sen kuultuaan. Jos hän jotain voi, se on Jumalan vaikutusta hänessä.

Farao kertoi Joosefille: "Minä näin unta, että seisoin Niilin rannalla. Silloin Niilistä nousi seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää, ja ne jäivät syömään kaislikkoon. Mutta niiden jälkeen Niilistä nousi vielä seitsemän muuta lehmää, jotka olivat niin kurjia, rumia ja laihoja, etten ole sellaisia nähnyt koko Egyptin maassa. Nuo rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän ensimmäistä, lihavaa lehmää. Mutta vaikka lihavat lehmät katosivat niiden suihin, ei mistään voinut huomata, että laihat olivat ahmineet ne sisäänsä, sillä ne näyttivät yhtä laihoilta ja rumilta kuin ennenkin. Siihen minä heräsin. (1 Moos 41:17-21)

Tässä farao kertoo unestaan hieman täyteläisemmän version kuin mitä aiemmin on kerrottu.

Kaikkihan tietävät, että Niilin virta oli Egyptin maanviljelyksen ja koko korkean kulttuurin perusta. Niili tulvi säännöllisesti. Kun vesi oli laskenut, se oli jättänyt pelloille paljon hedelmällistä lietettä, jossa vilja ja muut viljelyskasvit menestyivät erinomaisesti. – On ehkä jälkiviisautta sanoa, että kyllähän jo pelkällä järjellä olisi unesta voinut arvella, että Niilistä nousevat lihavat ja laihat lehmät liittyvät jotenkin maatalouden menestykseen.

Farao kertoi toisenkin unensa

Sitten näin taas unta. Seitsemän täyteläistä ja kaunista tähkää kasvoi samassa korressa. Mutta niiden jälkeen puhkesi esiin seitsemän kuivettunutta, ohutta ja itätuulen polttamaa tähkää. Ja nämä ohuet tähkät nielivät ne seitsemän kaunista tähkää. Minä olen kertonut uneni enteidenselittäjille, mutta kukaan ei osaa sanoa minulle, mitä ne merkitsevät." (1 Moos 41:22-24)

Joosef sanoi faraolle:

"Faraon unet tarkoittavat samaa. Jumala on kertonut faraolle, mitä hän aikoo tehdä." (1 Moos 41:25).

Joosefin ei tarvinnut jäädä kyselemään tarkemmin ja pohtimaan yhdessä faraon kanssa, mitä unet saattaisivat merkitä. Näinhän unia tavallisesti selitetään, sillä tavallisesti unet eivät ole viestejä

Jumalalta, vaan viestejä omasta alitajunnastamme, joka käsittelee edellispäivänä koettuja tapahtumia ja tunteita ja ehkä yrittää kertoa meille hienovaraisesti, mitä meille kuuluu. Tässä tapauksessa oli kuitenkin kyse muusta, siitä että ”Jumala on kertonut faraolle, mitä hän aikoo tehdä.” Sama Jumala oli antanut Joosefille selityksen, jonka avulla uneen koodattu jumalallinen viesti saatiin selkokielelle.

Maallisen vallanpitäjänkin kannattaa pyytää Jumalalta apua

Lutherin mukaan Joosef sanoi tässä faraolle ikään kuin näin: ”Jumala rakastaa sinua, koska hän paljastaa sinulle tahtonsa ja aikomuksensa.” Lutherin mielestä Raamattu tällaisilla kohdilla kehottaa maallisia vallanpitäjiä nöyryyteen ja Jumalan pelkoon. Jokaisen vallanpitäjän tulisi ajatella olevansa Jumalan välikappale, jonka avulla Jumala pitää yllä luomistekoaan, yhteiskuntaa. Tietoisuuden tästä ei suinkaan pitäisi johtaa hallitsijaa ylimielisyyteen tai kuvitteluun siitä, että hänellä on Jumalan antama oikeus tehdä mitä tahansa. Sen tulisi saattaa vallanpitäjä tajuamaan, että hänen on rukoiltava Jumalalta apua osatakseen johtaa oikein.

Nöyryy siis, oi kuningas, ja tunne Jumala, joka antaa sinulle sekä jumalallisen sanan että myös sen tulkinnan. Sillä jos nöyryyt, niin silloin valtakuntasi on onnellinen ja saa ylistystä sekä ihmisiltä että Jumalalta. (Luther)

Suomessa tällainen ajattelu on politiikan saralla nykyisin hyvin harvinaista. Yleisempää meillä on suuntaus, jonka mukaan esim. ajatus Jumalaa rukoilevasta presidentistä on vastenmielinen, amerikkalaista kristillisen oikeiston hapatusta, joka ei muka kuuluisi sivistyneisiin maihin, kuten Eurooppaan tai ainakaan Suomeen, jossa on vallalla luterilainen oppi maallisesta regimentistä.

Onkin tietysti totta, että viisas ja ei-uskovainen kuningas on Lutherin mukaan parempi kuin tyhmä ja uskovainen. Tämä ei kuitenkaan koskaan merkinnyt Lutherille sitä, etteikö hyvään hallitsemiseen kuuluisi myös Jumala-suhde.

Sitten Joosef ilmoitti faraon unien tulkinnan:

Nuo seitsemän kaunista lehmää tarkoittavat seitsemää vuotta, ja ne seitsemän kaunista tähkää tarkoittavat samoin seitsemää vuotta. Molempien unien merkitys on sama. Ne seitsemän laihaa ja rumaa lehmää, jotka nousivat niiden kauniiden jälkeen, merkitsevät seitsemää vuotta, ja samoin ne seitsemän tyhjää ja itätuulen polttamaa tähkää merkitsevät seitsemää nälkävuotta. Kun sanoin, että Jumala on näyttänyt faraolle, mitä hän aikoo tehdä, tarkoitin tätä: Seuraavat seitsemän vuotta ovat suuren yltäkylläisyyden aikaa koko Egyptin maassa, mutta niitä seuraa seitsemän niin kovaa nälkävuotta, että koko tuo yltäkylläisyys jää Egyptissä unohduksiin. Nälänhätä ulottuu yli koko maan, eikä ruoan runsaudesta ole maassa enää tietoakaan, sillä tuo nälänhätä tulee olemaan hyvin ankara. Faraon unen toistuminen taas merkitsee sitä, että Jumala on asian varmasti päättänyt ja panee sen pian täytäntöön. (1 Moos 41:26-32)

Puheen Jumalasta on oltava varmaa eikä arvailua

”Jumala on asian varmasti päättänyt ja panee sen pian täytäntöön.” Noista sanoista Luther tekee selityksessään erään sovellutuksen, joka minustakin on tässä kohden aiheellista nostaa esiin. Nimittäin se, että kristinuskossa ja teologiassa on aivan olennaista se, että voimme ja uskallamme puhua Jumalasta ja hänen tahdostaan varmoja väitteitä, jotka varmasti pitävät paikkansa.

Lutherin aikana oli nimittäin sellaista opetusta, että esim. syntien anteeksiantamuksesta ei koskaan voinut olla varma. Eikä kukaan teologi voinut sanoa ihmiselle, että hänen syntinsä olivat annetut anteeksi. Kuuluisa humanistiteologi Erasmus Rotterdamilainen opetti muutenkin, ettei teologiassa voinut tehdä varmoja päätelmiä, vaan oli oltava varovainen.

Hieman vastaavanlaista esiintyy meidänkin aikanamme. Opetetaan esimerkiksi, että Raamattua voi tulkita niin monella tavalla, ettei mitään ehdottoman totta ja jumalallista Raamatun totuutta ole olemassa, ei ainakaan meidän saavutettavissamme. On vain kunkin omat henkilökohtaiset tulkinnat, joista on valittava sellainen, joka itselle soveltuu. Tai sitten sanotaan, että meillä ei ole tietoa Jumalasta itsestään, on vain meidän oman jumalakuvamme kautta suodattunut jumalakäsitys, joka ei koskaan vastaa sitä, kuka Jumala itsessään on.

Joosefin julistama sanoma ei ollut tällaista. Se meni näin: ”Jumala on asian varmasti päättänyt ja panee sen pian täytäntöön.”

En väitä, että meillä nykykristityillä tai nykyteologeilla olisi tarkkaa tietoa tulevista tapahtumista, joista voisimme varmasti sanoa, että Jumala tekee niin.

Silti meillä on varmaa tietoa Jumalasta, ihmisestä, maailmasta ja kirkosta. Me voimme varmasti sanoa esim. sen, että joka on kastettu ja uskoo Jeesuksen olevan Jumalan Poika, joka on kuollut ja ylösnoussut hänen puolestaan, se pelastuu. Me voimme varmasti sanoa, että ehtoollisen leivässä ja viinissä Jeesus on oikeasti läsnä ja antaa synnit anteeksi sille, joka ne syö ja juo ja uskoo niihin liitetyn lupauksen. Me voimme varmasti sanoa, että kuolleiden ylösnousemus ja viimeinen tuomio tapahtuvat kerran. Me voimme varmasti sanoa, että Jeesus herätettiin kuolleista eikä hänen ruumiinsa maatonut joukkohautaan. Me voimme varmasti sanoa, että Raamattu on Jumalan sanaa, jota kristittyjen on kuunneltava tai luettava hengellisen elämänsä ylläpitämiseksi. Me voimme varmasti sanoa, että Jeesus syntyi neitsyt Mariasta ja sikisi Pyhästä Hengestä eikä Joosefista tai roomalaisesta palkkasoturista. Me voimme sanoa varmasti, että maailma on Jumalan luoma eikä ole syntynyt sattumalta tai vailla jumalallista suunnitelmaa.

Tällaisissa lauseissa ei ole kyse minun tai kenenkään muun omista tulkinnoista, vaan Jumalan sanasta, jonka vakuutena on Jumalan oma auktoriteetti. Siksi niihin voi luottaa silloinkin, kun omat tunteet ja oma järki sanovat jotain muuta. Tämä mahdollisuus tulee tärkeäksi esim. sellaisessa epätoivoisessa tilanteessa, joka Joosefilla oli vankilassa.

Mutta kuten sanottua, me emme voi sanoa Joosefin tavoin varmoja jumalallisia ennustuksia siitä, mitä Jumala tulee tekemään tai millaisia päätöksiä jonkun poliittisen johtajan tulisi sen perusteella tehdä.

Viisas ja taitava käskynhaltija

Joosef kuitenkin pystyi, koska Jumala oli ilmoittanut hänelle sanansa aivan erityisellä tavalla. Hän sanoi faraolle:

Siksi faraon tulisi nyt valita viisas ja taitava mies Egyptin käskynhaltijaksi. Faraon tulisi myös asettaa maahan virkamiehiä, jotka ottavat talteen viidenneksen Egyptin sadosta niinä seitsemänä viljavana vuotena. Heidän tulee koota noina tulevina hyvinä vuosina talteen kaikkea syötävää ja varastoida faraon valvonnassa viljaa varmaan talteen kaupunkeihin. Tämä vilja olkoon maassa varalla niiksi seitsemäksi

nälkävuodeksi, jotka tulevat Egyptin maahan. Silloin maa ei joudu nälänhädän vuoksi perikatoon." (1 Moos 41:33-36)

Viisas ja taitava mies, vanhassa käännöksessä ”ymmärtäväinen ja taitava”. Tällä tarkoitetaan sitä, että käskynhaltijaksi valitulla tulisi olla sekä teoreettista että käytännöllistä viisautta. Hänen tulisi kyetä näkemään olennainen ja osattava erottaa se epäolennaisesta, osattava kumota vastustus, jota hanke varmasti saisi vastaansa, saatava alemmat virkamiehet toimimaan yhdessä yhteisen päämäärän eteen, nähtävä ennakoita vaarapaikat ja vältettävä ne. Lisäksi hänen olisi kyettävä käytännössä organisoimaan tämä valtava hanke.

Näinhän meidänkin yhteiskuntamme pyrkii toimimaan. Pyrimme varautumaan tulevaisuuteen ja teemme sen tavalla, joka olisi sekä viisasta että taitavaa. Ongelmana on löytää viisaita ja taitavia johtajia.

Demokratia on eräs keino tähän. Se on ilmeisesti paras nykyisin saatavilla oleva keino. Tietenkään se ei ole täydellinen keino. Liian usein tietynmerkkinen puolueen jäsenkirja menee ohi viisauden ja taitavuuden ja käskynhaltijoiksemme tulee poliittisia broilereita, joilla ei ole tietoaakaan sellaisesta kärsimyksen koulusta, jossa Joosef oli joutunut kypsymään johtajaksi. Ehkä osasyynä tähän on se, että meikäläisen ajattelutavan mukaan usko Jumalaan pitää erottaa mahdollisimman kauaksi politiikasta.

Ehkä usko Jumalaan pitääkin erottaa *politiikasta*. Mutta ei sitä pidä erottaa *poliitikoista*. Hekin ovat ihmisiä ja tarvitsevat siksi Jumalaa, rukousta, uskoa ja Jumalan sanan lukemista, jotta he voisivat tulla viisaiksi, pysyisivät nöyrinä ja jaksaisivat kohtaamisensa vaikeuksien keskellä toimia taitavasti.